

ÜNİTE – 5

SİYASET

Siyaset Nedir : Ortak kurallar ve karar alma mekanizmasıyla ilgilenen Sosyal bilim dalıdır.

SİYASET BİLİMİN TEMEL KAVRAMLARI :

İktidar :

- Bir kimsenin kendi istediğini bu talebe, yönelik muhalefetin varlığına rağmen yaptırabilme gücünü ifade eder.
- İktidar ilişkilerin özünde zor kullanma tehdidi yatar .Her iktidar kendini meşru göstermek zorundadır.

Meşrulaştırmak :

- İktidara itaat etmeyi, normal, olağan olması gereken bir eylem olarak gösterebilmek demektir.

Devlet :

- Belli bir coğrafi alan ve alan üzerinde yaşayan nüfus üzerinde şiddet kullanma tekeline sahip olduğunu iddia eden hiyerarşik bir örgüttür.

Egemenlik :

- Ülke sınırları içinde hakim olan kendisinden başka sınırlama kabul etmeyen herkesi bağlayan kararlar alan en üstün gücün devlet olduğunu kabul ifade eder. Egemenlik siyasal gücü ifade etmeye yarayan bir soyutlamadır.

Küreselleşme :

- Mal insan sermaye ve fikirlerin dünya üzerinde her zaman olduğundan çok daha hızlı biçimde hareket etmeleri olgusunu ifade eder. Ülkeler arasındaki ilişkileri ve karşılıklı bağılıkları artırır. Sınırları bulanıklaştırır. Dünyanın bir bölgesinde olan bir olay diğerini yakından ilgilendirir.
- 17 Y.Y dan itibaren hız kazanmaya başlamıştır.

Refah Devlet :

- Bireylerin hayat, hürriyet ve mülkiyet haklarını koruma ile beraber belli bir sosyo ekonomik düzeyde yaşamalarını amaçlayan devlet türüdür. Eşitsizlikleri gidermeye çalışır, işsizlik, hastalık gibi hallerde vatandaşları korumaya gayret gösterirler. Refah devletlerinde sağlık ve eğitim harcamalarını önemli bir kısmı devlet tarafından karşılanır.

SİYASAL İDEOLOJİLER

İdeoloji :

- Daha iyi bir dünyanın nasıl kurulacağını gösteren insanları siyasal eyleme davet eden bir ölçüde sistematik ve kendi içinde tutarlı düşünceler demetidir.
- İdeoloji kelimesi ilk defa Fransız destutt de Trach tarafından Düşünceleri inceleyen bilim anlamında kullanılmıştır.
- Karl Marx ideolojiyi , sınıf ve sömürü gerçekliğinin gizlemek için egemenler tarafından oluşturulup ve gerçeği temsil eden bilimsel düşüncenin zıttıdır bilimsel olmayandır diye tanımlamıştır.
- Bilimsel olmayan ideoloji olarak görülmüş ve ideoloji toplumsal hayatın tüm yönlerine nüfus etmeyi amaçlayan TOTALİTER devlet ile özdeşleştirilmiştir.
- İdeoloji , Bize neyin önemli neyin önemsiz olduğunu ifade eder.
- İdeoloji insanları siyasal eyleme diğer bir ifadeyle siyasete katılmayı çağırırlar. İdeolojinin asli işlevlerinden biri soğukkanlı, objektif analiz ya da açıkların duygularına hitap etmektir.

İdeolojinin İşlevleri :

- Siyasal eyleme Çağrı – Siyasal Olayları Açıklama – Siyaseti Anlamlandırma – İyi Toplum Nasıl olacağını gösterme (siyasal Çıkarların temsili işlevlerinden değildir)

Liberalizm

- İdeolojidir.
- İnsanı öne çıkaran, akıl ve bilim yoluyla insanın doğa ve kendi hayatı üzerinde kontrol kurulabileceğini ve insanlığın sürekli daha iyiye doğru ilerlediği varsayımlarına dayalı aydınlatma geleneğinin parçasıdır.
- Bu kavramın öne çıkardığı temel değer birey ve bireyin özgürlüğüdür.
- Hiçbir şarta gerek kalmadan renk, ırk, dil, din , soy gibi farklılıkları bir kenara bırakarak belli haklara sahip olmalıdır.
- Liberalizme göre birey özgürlüğe en büyük tehdit devletten gelir. Devlet gerekli şeytandır.
- Liberalizme yönelik eleştirilerin başında bireyin arzu ettiklerini gerçekleştirebilme potansiyeline pozitif özgürlük denir.
- Liberal Demokrasinin olmazsa olmazları , Serbest Seçimler, Bağımsız Yargı, Medya, Yasama Organı (Başkanlık Sistemi bunların içinde yer almaz)

Sosyalizm :

- İdeolojidir.

- Sosyo ekonomik eşitlik, paylaşma, kardeşlik topluluk ve kolektif mülkiyet gibi değerlerin öne çıkaran bir ideolojidir.
- Sosyalist İdeoloji, hem özgürlük hem eşitlik arzu eder.

Muhafazakarlık :

- Tanımlanana en zor ideolojidendir.
- Kendi yaklaşımlarını genellikle bir ideoloji olarak görmezler Fransız devrimi ve Aydınlatma Felsefesinin sorgulanması Avrupa da muhafazakarlığın ortaya çıkışını tetikleyen temel olgudur.
- İnsan aklının gücü abartılmamalıdır .İnsan asla mükemmel olamayacak kusursuz bir yaratıktır. Dolayısıyla toplum da hiçbir zaman mükemmel ya da kusursuz olmayacaktır.
- İnsan aklına duyulan güvensizlik muhafazakarlığın temel köşe taşlarından birisidir.
- İnsan ahlaken bozulmaya meyilli bir yaratıktır.
- Muhafazakarlar, devleti çoğu zaman mistik anlamlar yüklenen bir mekanizma olarak tanımlar .

Milliyetçilik :

- İdelolojidir.
- Millet ya da ulus kendisini diğer milletlerden dil soy kültür gelenek ve birlikte yaşama iradesinin varlığı yokluğu açısından farklı gören kimselerin oluşturduğu bir bütün olarak görülür.
- İdeoloji olarak Milliyetçilik , Her milletin kendi devletine sahip olması gerektiğini ifade eder.
- Milliyetçi ideolojiye , devletlerin sınırları içinde mümkün olduğunca tek bir millet yaşamalıdır.
- Milliyetçilik Fransız devriminden sonra yayılmaya başlamıştır
- Milliyetçilik İnsan Hakları millet kavramından önce gelir görüşünü savunmaz.

Sosyal Demokrasi

- İnsan ve toplum anlayışına dayalı temel İdeolojiler arasında görülmez .
- İşçi sınıfının kapitalist düzeni devirmesini değil de sistem içinde kalarak demokratik mücadeleler yoluyla haklar elde etmesini savunan bir ideolojidir.
- Sosyal Demokrasinin , Anthony Giddens tarafından geliştirilen Üçüncü Yol siyaseti sosyal demokrat ideoloji yeniden canlandırma çabalarının en önemli örneğidir.

Faşizm :

- 20 y.y ideolojisidir.

- Düşünceden ziyade eylemi vurgular. Kendisinin daha çok karşı olduğu şeyle tanımlamaya çalışan bir ideolojidir.

Faşist in Temel Özellikleri

- Üstün bir ulus ya da ırkın üstün olmayan diğer uluslar üzerinde egemenlik hakkı olduğu fikri, şovenist milliyetçilik ya da ırkçılığa dayalı yayılcı ve saldırgan dış politika anlayışı
- Bireyin tamamen üstün liderin kişiliğinde somutlaşan devlete tabi olması
- Devlet dışındaki ara kurumlar izin verilmemesi, temel hak ve hürriyet kavramı ile parlamenter demokrasinin reddi
- Şiddet savaş ve militarist değerlerin öne çıkaran kominizm, ve sosyalizm karşıtı
- Gelişmiş ülkelerde faşist hareketler , daha çok ırkçılık ve yabancı düşmanlığı ve islamofobi olarak bilinir .
- Faşist ideoloji Liderlik sorgulanmamalıdır görüşünü benimser.

Feminizm

- Klasik ideolojiler arasında sayılmaz.
- Erkeğin lehine kadının aleyhine işlediği düşüncesinden yola çıkar .
- İlk ortaya çıkışı kadınların erkekle eşit siyasi haklara sahip olmaları, kamu alana girebilmeleri, erkeklerle eşit vatandaş olabilmelerin talepleriyle paralel gelişir.
- Radikal feministler erkek egemen düzeni sembolize eden patriyarki (ataerkillik) kavramı yardımıyla kadın erkek eşitsizliğinin diğer eşitsizliklerle benzer statüye sahip olmadığını belirtir.

Çevrecilik :

- Ekolojizm ile eş anlamlıdır. Toplumsal siyasal hayatı mümkün kılan doğal dünyanın, insanlar ve insanların faaliyetleri neticesinde zarara uğradığı, tahrip olduğudur.
- Ekolojizm bu mekanizmanın insan mücadelesiyle bozulduğu varsayımı üzerine şekillenir.

DEMOKRATİK REJİMLERDE SİYASAL KURUMLAR - DEVLET- TOPLUM İLİŞKİLERİ VE SİYASAL HAYAT

Demokrasi :

- Nihai siyasi karar alıcıların serbest seçimlerle iktidara gelmeleri ve siyasi iktidarın sınırlarının hukuki normlarla belirlenmiş bu temel hak ve hürriyetlerin demokratik olmayan rejimlere kıyasla daha korunaklı olması anlamına gelir.

Demokrasinin Özellikleri

- Yönetilenlerin yönetime katılımları, yönetilenlerin haklarının tanınması,-
- Kanun önünde eşitlik ve siyasi eşitlik prensiplerinin kabulü
- Özerk birey kavramıyla birlikte gönüllülük temelinde örgütlenmelerin önüne çıkması,
- Seçimler, seçilmişleri denetim altında tutmanın temel aracıdır.

Seçimler ve Yasama Organı :

- Seçimler yoluyla halkın temsilcilerini seçtiği olarak kabul edilir.

Seçim Sistemleri :

- Nispi Temsil Sistemi : Kullanılan oylarla milletvekili sayıları arasında orantılı bir temsile denir. Temsilde adaleti öne çıkartır.
- Çoğunluk Sistemi : En fazla oy alan parti ya da adaya avantaj sağlayan sisteme denir. Hükümet kurulabilecek çoğunluğa sahip parlamento komisyonu oluşturmayı amaçlar.

Yasama Organı :

- Tek ve çift meclisli olabilir. Çift meclisli ABD ve Almanya dır.
- Yasama organlarının ilk görevi Anayasa da dahil olmak üzere yasa yapmak, yasaları kaldırmak ya da değiştirmektir. İkinci görevi, Meclis araştırması, meclis Soruşturması, Soru , Gensoru gibi yollarla Yürütme organını denetlemektir
- Parlamenter sistemlerde Başbakan ve Bakanlar meclis içinden seçilir, Güvensizlik oyu ile düşerler.
- Başkanlık sistemlerinde Başkan yasama organından güvensizlik oyu ile düşürülemez. (temel fark)

Yürütme Organı ve Bürokrasi :

- Yasaların ve alınan kararların hayata geçirilmesinden sorumludur.
- Yürütme organı bakanlar ve başbakandan oluşan hükümetten oluşur. Bu oluşuma kabile adı verilir.
- Cumhurbaşkanı ya da Kral – Kraliçe yürütmenin sembolik başıdır.
- Başkanlık Sisteminde, Başkanın görevinde kalmak için meclisin onayına ihtiyacı yoktur. Yasa yapımı ve yüksek bürokratların atanmaları sürecinde başkan meclis desteğine ihtiyacı vardır.
- Başkanlık sistemi piramide benzer. Başkan yürütmenin asli unsurudur. Başkan tarafından atanan bakanlar sadece başkana karşı sorumludur.
- Yarı Başkanlık Sistemde ise, Başkanın yasama organından ayrı seçilir. Yürütme organı

hükümetin gündelik işleyişinden sorumludur. Kriz yönetimi de yürütmenin sorumluluğundadır.

Baskı Grupları :

- Devletin ezici gücü karşısında zayıf kalan bireylerin hem kendi çıkarlarını savunmalarına hem de kendilerini devlete karşı daha iyi korumalarına yardım eder.

SOSYAL BİLİMLERDE TEMEL KAVRAMLAR

ÜNİTE – 6

TOPLUMSAL TABAKALAŞMA VE EŞİTSİZLİK

- Bu kavramların dönüm noktası, 1789 Fransız devrimi ve Kapitalist toplumlardır.

Farklılaşma :

- İnsanlar ve gruplar arasında fiziksel, biyolojik, psikolojik, ekonomik, kültürel ve Sosyal bir çok farklılık bulunmaktadır.

İmtiyaz :

- Toplumda insanların elde etmek istedikleri, herkesin tercih edeceği, özenilen ancak herkesin ulaşamayacağı fırsatları anlatmak için kullanılır.

Tarih İçinde Tabakalaşma : 4 tane toplumsal tabakalaşma Sistemi vardır .

1-Kölelik Sistemi

2-Kast Sistemi

- Din , töre , gelenek ve mesleki ayrımlara dayalı bir tabakalaşma biçimidir. Kast sistemi Hindistan dan başka tüm uzak doğu toplumlarında görülebilen ve Asya nın kolonileşmesinde İspanyol gemicilerin bu toplumsal kuruma verdikleri isimdir.

- Hindu grubu. Din adamları – Askerler- Tüccarlar ve İşçiler olmak üzere 4 temel VARNA grubuna ayrılmıştır.Bunlardan başka bir de kast dışı olanlar bulunur. Bunlar hayvan bakıcılığı ve temiz olmayan işlerde çalışanlardır.

- Her Varna grubuna üyelik doğuştan kazanılır. Kalıtsal statüdür, ve ortak bir soy ve bir atadan gelir.

Srinivas a Göre : Her bir kast grubunun kendi içinde alt kaslara bölünerek toplumu kesitlere ayıran bir mekanizma olarak görür

Bailey e Göre : Kast üyelerinin ortak bir meslek sosyal ve dinsel yaşam ve ortak kültürü takip etmeleri gerekir.

3-Feodalite de görülen toprak mülkiyetine dayalı Sistem

- Bu sistemde topraklar kral tarafından soylular arasında dağıtılır. Bu sistem içinde 3 temel grup bulunur Bunlar, Soylular - Selfler – din Adamlarıdır.

- Feodalite Sistem, bu gruplar arasında " Karşılıklı haklar ve Sorumluluklarına dayanan sistemdir.

4-Sosyal Sınıflar

- Kişinin içinde doğduğu, mevkii statüyü değiştirebilme özelliğine sahip olduğu, bunu da kendi yetenekleri ve kazanımları ile yapabileceği için değişime ve dinamizme en açık sistemdir.

Sosyal Sınıf Kuramları :

- Sosyal sınıflar herhangi bir kanunla veya dinsel bir açıklama ile yapılamaz
- Kazanılmış bir konum olmaya izin verir. Tabakalar arası yukarı ve aşağı dikey ve yatay hareketlik var.
- Maddi kaynakların mülkiyeti ve kontrolü gibi ekonomik temelli farklılıklara dayanır.
- Sosyal Sınıflar daha çok formal bir ilişki içindedirler, Meslekleri açısından farklılık vardır.

Sanayileşmiş ve Ekonomik Olarak Gelişmiş Toplumlarda Sosyal Sınıf – 3 tane

- Üst Yapı : Gayrimenkul ve menkul sahipliği işveren sanayici üst düzey yönetici kesim
- Orta Yapı :Beyaz yakalı olanlardır, Masa başı çalışan , devlet görevlileri, profesyonel çalışanlar
- Alt Yapı : Mavi Yakalı olanlardır, İmalatla çalışanlar, el emeği ile çalışanlardır.

TOPLUMSAL TABAKALAŞMA KURAMLARI

Karl Marx

- Çalışmalarında Sosyal Sınıflar ve Toplumsal Eşitsizlik kavramlarını, kuramlarının bel kemiği olarak kullanmıştır.
- Eşitsizlik toplumda birbiriyle zıt ve çelişkili çıkarılara sahip iki sosyal sınıf arasındaki kutuplaşmaya dayalı olarak oluşur.
- Sosyal sınıflar, sosyal ve ekonomik yapıda iş bölümündeki eşitsizliklere dayalı oluşan Gerçek Sınıflardır.Her sınıfın kendi şartlarında bizzat yaşadığı deneyimleri kasetmektedir.
- Sosyal sınıfların temelini mülkiyet ilişkileri oluşturur.

Max Weber

- Ekonomik temeli değil üst yapının etkisini, yani siyasi erkin belirleyici gücünü belirler.
- Sosyal sınıfların çoğunlukla ekonomik temeller üzerinden belirlendiğini kabul etmekte beraber ekonomik faktörlerin sadece üretim araçlarına uzaklık üzerinden değil, vasıflık derecesi, kişiler arasındaki bilgi beceri farklılaşması gibi çok çeşitli faktörlere göre de belirlendiğini söylemektedir

- Sosyal sınıfları tabakalaşmanın bir boyutu olarak görür.
- Toplumsal tabakalaşma kuramı üç boyut olarak tanımlar – Sosyal Sınıf – Statü – Politik Parti

Sosyal Sınıf

- Webere göre Sosyal Sınıf tanımınının 3 tane özelliği vardır.
  - o Ekonomik çıkarlara ve zenginliğe bağlıdır.
  - o Mal ve emeğin karşılıklı değişiminin yer aldığı Pazar ilişkileri içinde olması
  - o Bireylerin yaşam fırsatlarını belirler
- iki tür mal sahibi vardır. Gayrimenkul sahipliği ve Müteşebbis di.
- Weber çoklu sınıf anlayışını temsil eder. Sınıf değişkendir ve sınıf çelişkisi yaratacak bir aidiyet içermez.

Sosyal Statü :

- Weber bu kavramı şan şeref unvan gibi prestij faktörlerine göre tanımlamıştır.
- Toplumlar da meslekler arasında da meslekler e verilen değerler arasındaki farklara dayalı olarak statü farklılığı belirler.

Yapısal – İşlevselci Okul – T.Parsons , K.Davis ve W.E.Moore

- Bu okula göre toplum aynen jeolojide olduğu gibi katmanlara ayrılmıştır. Bu katmanlar birbirleri ile etkileşime geçen insan katmanlarıdır. Dinamik değil statik bir bakış açısı söz konusudur.
- Tabakalaşma gelir, eğitim, prestij ve statü gibi kavramları kullanarak alt sınıftan üst sınıfa kadar toplumu bazı katmanlara ayırır
- Bu okulun toplum analizi Toplumun Gereksinimleri kavramından başlar.

Davis ve Moore göre

- İşleyişin düzenli olabilmesi için her türlü bilgi beceri vasıf ve yeteneğe ihtiyaç vardır. Tüm parçalar bütünü tamamlamak için gereklidir.
- Toplumda herkesin farklı yetenekleri bulunur. Bu yeteneklerin öncelikle bir eğitimden geçerek bilgi, beceri ve vasıf niteliğine dönüşmesi gereklidir. Buna liyakat sistemi denir.
- Eğitim ise kişi için bir anlamda uzun süreli ve masraflı bir fedakarlık anlamına gelir.
- Toplumlar da her toplumsal konumun eğitim ve bilgi ve beceri gereksinimine göre ve gerekli fedakarlık ölçüsünde ödüller belirlenebileceği ödüllendirme sistemi olmak zorundadır.
- Bu sistem herkesin farklı olduğu ve herkesin ayın işi yapamayacağı üzerine bir uzlaşma vardır, ve bu durum eşitsizlik olarak değil farklılık ve işlevsel bir tabakalaşma olarak algılanır.

- Ödül mekanizması yoksa o toplumlarda istikrar ve sağlıklı bir toplumsal düzen sürdürülmesi olanaklı değildir.

E.O.Wright :

- Marx ın sınıf analizlerinin bugünün ekonomik ve teknolojik şartlarına uyarlanarak yeniden düşünülmesi gerektiğini savunmuştur.

Toplumsal Hareketlilik :

- Bireylerin babadan oğula olarak tanımlanan, kişinin babasına göre toplumsal konumundaki değişiklikleri açıklamak için kullanılır .
- Toplumsal Hareketlilik ile ilk çalışmalar, 1954 yılında D.V.Glass ın başlattığı ve bir hareketlilik analizi geliştirme amacına yönelik olarak başlayan çalışmalardır .
- Toplumsal hareketlilik kuramında daha çok Weberin Statü, güç ve iktidar kavramları kullanılmıştır.
- Türkiye de toplumsal sınıflar- tabakalaşma konusunda yapılan çalışmalarda daha çok 60-70 yılların özelliğini yansıtan tarihsel ve siyasi gelişmeler ağır basmaktadır .
- Bu çalışmalar öncelikle Türkiyenin işçi sınıfının tarihini yazmaya yöneliktir.
- Toplumsal hareketlilikte iki olasılık vardır .Bunları
  - o Nesiller arası olan Yatay Hareketlilik : Bir evvelki nesile göre yukarı hareketlilik yapmaları gerekir.
  - o Aşağı Hareketlilik : Toplumda ekonomik gelişmenin eksik olduğu, yeni fırsatların oluşturulmadığı ,fırsatların herkes tarafından açık ve ulaşılır olmadığı, demografik, yapı ile var olan toplumsal konular arasında uyumsuzluk olduğu liyakat sisteminin işlemediğinin göstergesi olarak kabul edilir

Toplumsal Tabakalaşma ve Yoksulluk :

Mutlak Yoksulluk :

- Hanelerin veya bireylerin asgari geçim standardının altına düşmesini ve hesaplanmış yoksulluk sınırının altına düşenleri tanımlar.

Göreceli Yoksulluk :

- Kişinin veya grubun yaşam düzeyini, kendisinden daha yüksek yaşam standardına ve fırsatlara sahip bir referans grubu ile karşılaştırması sonucunda ortaya çıkar.
- Mutlak temel ihtiyaçlarını karşılayabilen ancak fırsat eşitsizlikleri yüzünden toplumun refah düzeyine, kaliteli eğitime, insanca bir yaşam düzeyine ve toplumdaki sosyal temsile katılmanın engellenmiş olması durumunu içermektedir.

Yeni Yoksulluk ve Tüketimden Dışlanmışlık

Bauman a Göre :

- İçinde yaşadığımız toplumsal yapıda katı modernlikten daha esnek ve değişken bir moderniteye geçilmiştir. Bu yeni modernite de birey daha özgürdür.

Ünite Değerlendirmesi

- Karl Marx sınıf çelişmesini Toplumsal süreç içinde kalıcı ve çözülemezdir.
- Sosyal Statü kavramı, toplumda şeref şan unvan farklılıkları olarak tanımlanır.
- Toplumsal hareketlilik toplumda bireylerin toplumsal konumlar arasında yukarı aşağı doğru hareketliliğinin ' Toplumda liyakat mekanizmasına bağlı olduğuna bağlı olduğunu işaret eder.
- Sosyal Sınıf tartışmalarında 1980 sonrası en önemli gelişme ' Sınıf toplumsal cinsiyet ve etkin köken gibi kimlikler arasında kesişme ile ortaya çıkan eşitsizlikler dir.
- Göreceli yoksulluk Genel refah düzeyine ve insanca bir yaşam düzeyine erişmesi engellenmiş olanlara karşılık gelir.

ÜNİTE – 7

MEDYA

Medya:

- Birbiriyle iletişimi olmayan, iletişim kuramayan iki düzlem ya da iki bağlam arasında iletişimi sağlayan araçlara denir.

Medya Araştırmalarının Tarihçesi ve İlk Kuramsal Yaklaşımlar :

- 20 yy ile 1940 a kadar medya çok güçlü ve ikna edici görüşü hakimdir.
- Bu dönemin hakim anlayışı, Hipodermik Şırınga Modeli dir.
- Bu modele göre medya mesajları insanların beynine tıpkı şırıngadan ilaç enjekte edilmesi gibi veriliyordu.

Propaganda Analizi :

- Harol Laswell tarafından ortaya atıldı. Bu analiz savaş sonrası olumsuz koşulların, büyük ekonomik bunalımın ve siyasal istikrarsızlığın insanların psikolojisini kötü etkilediğini ve medyanın bir şırınga iğne gibi insanların bilincine girip onları manüpile edebileceğini belirtti.

Paul Lazarsfeld :

- 1940 yılında ABD de arkadaşlarıyla birlikte yaptıkları araştırmada kitle iletişimi araçlarının etkisinin çok sınırlı olduğunu savundu.

- Propagandanın incelenmesinden vazgeçen ve şırınga modelinin ortadan kaldırmayı hedefleyen bu yaklaşım genellikle kitle iletişim araçlarının hangi koşullar altında izlerkitlenin tutum ve davranışlarında değişikliğe yol açtığını anlamayı amaçlamaktadır.

İşlevselcilik :

- Medyanın demokratik ortak değerlerini insanlara özümseterek bir görüş birliği sağlamadaki rolüne dikkat çeker,

Çoğulculuk :

- Medyanın toplumdaki farklı gruplarını kendilerini duyurabilmesi için gerekli olduğunu vurgular.

Liberal Çoğulcu Yaklaşım :

- Medya içeriğini belirleyen, medyanın mülkiyet sahipleri değil, tüketiciler- izleyeciler ve onların istekleridir. Liberal demokrasi teokrasinin merkezinde yer alan çoğulculuk liberal demokrasinin bugünden yarına var olabilmesi ve gelişmesi için medyanın olmazsa olmazıdır görüşünü savunur.

Medya ile İlgili Genel Bilgiler :

- Medya, yasama, yürütme yargı erklerinden sonra 4.güç konumundadır.
- Medya kurumları hiçbir devlet müdahalesi içinde olmamalıdır.
- Vatandaşların doğruyu ve yanlış görebilmesi için haber medyası da yayınlarında tarafsız ve nesnel olmalıdır.

MEDYA YA ÇAĞDAŞ ELEŞTİREL YAKLAŞIMLAR

1-Frankfurt Okulu

- Bu yaklaşım 3 önemli kuramcıdan gelir. Bunlar, Adorno – Horkheimer – Benjamin- Lovental – Marcuse dir.
- Bu yaklaşım, yaygın olarak eleştirel kuram ya da eleştirel teori olarak da bilinir.
- Adorno ve Horkheimer e göre , medya, birilerinin manipülasyonu ya da teknolojinin kendinden menkul gücü sonucu bireyleri etkilemesi sorunu değil, sistemin işleyişinin tam da kendisi olduğu savunurlar.
- Benjaminin çalışması ise ,Fotografik ve sinematografik teknolojinin devreye girmesiyle algının nasıl değiştiğini ortaya koyar . Benjamin medyanın etkili olup olmadığından ziyade fotografik ve sinematografik algılama tarzlarını nasıl farklılaştığını göstermektedir. Medyayı sorgulamaya yönelerek onu basitçe bir araç olarak değil, başlı başına bir kültürel biçim olarak görür.
- Raymond Williamsa göre, televizyon basitçe bir araç olmaktan çok toplumsal formasyonun belirleyen bir kültürel biçim olduğunu savunur.

Medya – İktidar – İdeoloji

- İdeoloji ve Devletin İdeolojik Aygıtları adlı çalışma Louis Althusser'e aittir.
- Bu çalışmada, devletin baskı aygıtları ve ideolojik aygıtları arasında ayrım yapar, ordu ve polis gibi şiddet kullanarak müdahalede bulunabilecek unsurları devletin baskı aygıtlarını oluştururken eğitim din ve medya gibi kurumlar devletin ideolojik aygıtlarıdır.

Antonio Gramsci

- Hegemonya Teorisi bulunur.
- Egemen sınıfın kendisini sadece şiddet ve güç kullanarak devam ettirmediğini, egemen sınıfın iktidarını bugünden yarına sürdürebilmesinde yönetimin ikna ya da rızaya dayandırmasının önemli olduğu vurgular .
- Hegemonya, rejim sosyal sistem ya da siyasi iktidarın baskıdan çok geniş toplum kesimlerinin onar rıza göstermesi sonucu ortaya çıkan bir egemenliktir.

Michael Foucault :

- Söylem kavramı ile dikkat çekmiştir.

Roland Barthes :

- İdeolojinin yeniden üretiminde medyanın oynadığı role dikkat çeker .
- Mitleşerek doğallaşan, ve herkese aitmiş gibi gösterilen anlamlandırma biçimleri sayesinde ideolojinin işlediğini belirtir.

2-Britanya Kültürel Çalışmalar Okulu

- Okula göre iletişim, anlamlandırma mekanizması içinde çalışır. Bundan dolayı bu mekanizmayı çözümlemek için ideoloji dil anlam temsil iktidar olguları üzerinde durmaktadır.
- Bu okul, inşacı dil – Temsil modeline dayanır.

Hull :

- Eleştirel medya çalışmalarına önemli bir katkısı medya metinlerinin izleyiciler tarafından nasıl okunduğuna ilişkindir. İzleyicilerin 3 farklı okuyabildiklerini işaret eder .Egemen okuma –Müzakereci Okuma – Muhalif Okuma dır.

3-Feminist Yaklaşım :

- Ataerkil hegemonyanın bugünden yarına devamında medyanın önemini vurgular .

4- Post Modern Yaklaşım :

Jean Baudrillard :

- Medyanın imge – gösterge ve gerçeklik arasındaki farkı silikleştirdiğini vurgular

Marshall McLuhan : Götünberg Gökadası eseri vardır.

- İnsan ve toplumlar arasında zaman ve mekan engellerinin yok olduğunu farklılıkların ortadan kalktığı ve benzerliklerin öne çıktığı küresel ölçekte bir köy oluştuğunu belirtir.

MEDYANIN EKONOMİ – POLİTİĞİ VE EKONOMİ POLİTİK YAKLAŞIMLAR

Herman – Chomsky :

- Propaganda Modeli adı verdikleri , devlet ve özel sektörün propaganda işlevinin medyanın bütün hizmetleri içinde çok önemli bir yer tuttuğunu belirtirler.

Genel Bilgiler :

- Medya endüstrisinde üretim de piyasa koşullarında gerçekleşir kar merkezlidir
- Daha çok reklam almak için kar etmek için, daha çok izlenme ve tiraja sahip olmak gerekir .
- Medya günümüzde eğlence medyası haline gelmiştir. İnsanları geliştirmekten öte özel zevkleri geliştirmeye yönelik hizmet etmektedir.

Dijital Uçurum :

- ABD de Toplumsal cinsiyete, yaşa gelire ırka ve konuma bağlı eşitsizliklerden söz eden bir rapor hazırlandı. Ağ da düşmek isimli bu rapor toplumun farklı kesimleri arasında bir uçurum oluşmaya başladığına dikkat çeken soruna Dijital Uçurum yada Dijital Bölünme denir.

Ağ Toplumu Kavramı :

- İlk kez Manuel Castells tarafından geliştirildi

Fordist Üretim Modeli :

- 20 yy. ilk yarında geliştirildi.
- 1960 lara gelince Ücret – Sosyal Politikalarında , Maliyetli Altyapı Çözülmesi güç ekonomik sorunlara yol açtı.

Genel Bilgiler :

- İnternette önce gerçek anlamda etkileşimli medya kategorisinde sayılabilecek tek iletişim aracı Telefondur.

Yakınsama Kültürü:

- Farklı teknolojilerin birbirleriyle uyumlu çalışabilmelerine olanak tanıyan dijital ve elektronik teknolojilere teknolojik yakınsama adı verilir.

- Buna ayak uydurmak için ilk önce 1996 da ABD de daha sonra 1998 AB de birer Telekomünikasyon Yasası yürürlüğe girdi.

Sosyal Ağlar – Sanal Cemaatler :

Howard Rheingold :

- Sanat cemaatler kavramı ilk kez kullanmıştır.
- İşte bireyleri birbirine yakınlaştıran, bir bakıma sosyal bir tutkal işlevi üstlenen daha güvenilir daha sınırları belirli bir toplumsal modelin etkinliğini yitirdiği bir dönemde internet temelli teknolojiler, bu sanal cemaat modelini önermektedir.

Ünite Değerlendirmesi:

- Kullanıcıların bir ağ içinde bütün diğer kullanıcıların açık bir profil oluşturmalarını ve aynı site içerisinde iletişim içinde oldukları web tabanlı servislere Sosyal Ağ denir
- İnsanların medyayı farklı amaçla kullandıklarını savunan yaklaşım Kullanımlar ve Doyumlar Yaklaşımıdır
- Propaganda Modelinin temsilcilerinden olan Chomsky dir
- İnternete erişim ve kullanımda toplumun farklı kesimleri arasında bir uçuruma işaret eden kavram Dijital Uçurumdur.
- Ağ toplumunu ilk kez kavramsallaştıran sosyolog Castells dir.
- Kurumları ve toplumların yatay bir örgütlenmeyle birbirlerine bağlı oldukları toplum yapısına Ağ Toplumu denir .
- Yeni medya ortamının gerektirdiği yasal çerçevenin hazırlanabilmesi amacıyla, iletişim ve telekomünikasyon endüstrisinin bir arada ele alındığı düzenlemelere Düzenleyici Yakınsama denir.
- Bireylerin yeni medya ve sosyal ağlar yoluyla iletişim geçtikleri, fiziksel uzaklığın önemini yitirdiği kişisel seçimlerin belirleyici olduğu ve kü-yerel kimliklerin öne çıktığı cemaat yapılanmasına Sanal Cemaatler denir.

ÜNİTE – 8

TOPLUM

Toplum Felsefesi :

- Toplumun bilimsel yöntemler ve araştırmalarla değil, salt soyut ve varsayımsal özelliklerine göre sadece akıl yoluyla açıklanmasını öngören felsefedir.

Bütüncü (Holistik) Yaklaşım:

- Her varlığın içinde bulunduğu ortamla veya kendini oluşturan unsurlarla bütünlüğü içinde açıklanması .

Platon :

- Toplumsal düzenin birliğini vurgular .Toplumu, iş bölümü ve toplumsal eşitsizlik etrafında yapılanmış, birleşik bir sistem olarak ele alır.

Aristoteles :

- Ayrı unsurların hem bütüne katkıda buldukları hem de ondan bağımsız olarak kaldıkları, farklılaşmış bir yapı olarak görür.
- Karmaşık farklılaşmış bir yapı olan toplumsal bütünü, yani toplumun bireylerden değil gruplardan oluştuğuna inanır.

Toplumsal Sözleşme Teorileri ve Toplum

Toplumsal Sözleşme :

- İnsanların asosyal bir durumdan çıkmak için aralarında farklı nedenlerle sözleşme yaptıkları ve kendilerini bağlayan sözleşmedir.

Doğa Durumu :

- İnsanların toplum hayatına geçmeden önce doğayla uyumlu daha çok fizyolojik ve biyolojik varlıklar olarak yaşadıkları bir dönemin bulunduğu görüşüdür.

Kaba Materyalizm :

- Materyaliz , her şeyin kaynağının maddeden olduğunu veya maddenin farklı biçim kazanmış halleri olduğunu öne sürerken, kaba materyalizm her şeyin salt maddi oluşumlarla veya onların basit yansımaları olarak açıklanabileceğini öne sürer .

İndirgemecilik :

- Evrende, doğada veya toplumdaki belirli oluşumlar veya süreçleri sadece belirli bir faktöre dayandırarak açıklama eğilimine denir.

Thomas Hobbes :

- Kaba materyalist ve İndirgemeci yaklaşımından hareketle olayların nedeni olan nesnenin hareket yasalarının insan davranışları alanında olduğu kadar toplumsal olaylar alanında da geçerli olduğunu belirtir.
- Birey açısından asıl olana kendi çıkarlarıdır, ve toplum bireysel çıkarların gerçekleştirilme aracıdır.

John Locke :

- Toplumsal çatışmanın ve uzlaşmaz çıkarların kaynağı özel mülkiyet ve toplumsal eşitsizliğin artmasıdır.Ona göre insanlar hazzı, mutluluğa yönelip elemenden kaçtıkları için herkesin kendi zevkleri ve mutluluğu yönünde davranmasının sağlanması gerekir. Doğa durumu, insanın; insanın kurdu

olduğu, herkesin herkesle savaş içinde olduğu bir durum değildir. O, doğa durumunun insanların kimseden izin almadan ve başkasının iradesine tabi olmadan doğa yasasının sınırları içinde davranışlarını dzenlemek konusunda mükemmel bir özgürlük ve eşitlik içinde oldukları bir durum olduğunu düşünür.

Jean Jacques Rousseau :

- İnsanların fiziksel ihtiyaçlara sahip oldukları toplum öncesi bir doğa durumundan söz eder
- Bu doğa durumunda tüm evrende insanların arzuladıkları şeylerin sadece besin, cinsellik vs yani doğal dürtüler olduğunu ifade eder.
- İnsanların karşılıklı ilişkilerinin oldukça sınırlı olduğunu ve birbirlerine fazla ihtiyaçları olmadıklarını belirtir.
- Toplum tarımın keşfi metalürjinin gelişimi ve diğer olaylar sonucunda ortaya çıkmıştır.

Muhafazakar Tepki ve Toplum

- Muhafazakar Felsefenin en önemli temsilcilerinden biri Louis de Bonald tır.

Louis de Bonald :

- Bireyi değil toplumu doğrudan tanrının yarattığı toplumu esas alır.
- Bireyin toplumu değil, toplumun bireyi biçimlendirdiğini kabul eder.
- Toplumsal hayatın temel amacı bireysel özgürlük değil, otorite olmalıdır.
- Birey kendi başına çaresizdir, hiçbir katkıda bulunamaz .

Hegel :

- Devleti en üste yerleştirir, Toplumunu kendine özgü kanunlara sahip bir yapıdır.
- Toplumun yapısal kanunu, bireylerin satıcı ve alıcı, işçi ve işveren arz eden ve talep eden olarak belirli çıkarlarla karşılaşması esasına dayanır.

İç Dinamikler : Toplumun yapısı, işleyişi ve değişiminde etkili olan içsel faktördür.

Sosyal Fizyoloji :

- Saint Simon un toplumun bir organizmaya benzediğini ve onun gibi incelenebileceğini belirtmek için geliştirdiği kavramdır.

Organizmacılık : Toplumun canlı bir organizmaya benzediği ve onun gibi işlediği düşünce dir .

Sosyal Sınıf :

- Meslekleri, çalışma koşulları, gelir ve yaşam düzeyleri tüketim alışkanlıkları ve genel düşünce tarzları bakımından birbirine benzer koşullar ve özelliklere sahip insan topluluğudur.

Sosyal Statik :

- Comte göre sosyolojinin toplumun düzenli, istikrarlı kalıcı uzun süreli özelliklerini yani onun nasıl belirli bir düzen içinde ve düzenli olarak işlediğini araştıran kısmı.

Sosyal Dinamik :

- Comte göre, sosyolojinin toplumun nasıl ve hangi süreçlere göre ve hangi ilkeler temelinde değiştiğini ve evrimleştiğini araştıran kısım.

Sosyolojik Toplum Teorisinin Temelleri :

Saint Simon :

- Toplumsal gerçekliği açıklayıcı unsurların bu gerçekliğin, yani toplumun oluşumunda bulunduğunu öne sürer.
- Toplumun iç dinamiklerinin önemini vurgular.
- Bir toplumdaki yapılar kurumlar ve inançlar tarihsel süreç içerisinde sürekli dönüşüm halindedir.
- Sosyolojinin onun deyimiyle Sosyal Fizyolojinin temel görevi, toplumu hareket ve dönüşüm halinde incelemektir.
- Toplumun evrimine yön veren güçlerin toplumsal gruplar veya sosyal sınıflar arasındaki çatışmalar olduğunu düşünür.

Comte :

- Toplumun statik ve dinamik yanları olduğunu öne sürer. Fizyoloji yerine sosyal fizik kavramını kullanır.
- Bütün toplumların ortak bir evrim çizgisinden geçmeleri gerektiğini düşünür. Devrimci değişmez önermez, sürece yardımcı olarak reformların gerekli olduğunu belirtir.

Saint Simon :

- Toplumun bilimini sosyol fizyoloji olarak niteler.

Bir Organizma Olarak Toplum

Spencer :

- Organizmacı toplumun örnek temsilcisi olarak görülür.
- Toplumların belirli temel yasalara göre geliştiğini öne sürer.
- Biyolojik organizmalar gibi toplumların da basit yapılardan karmaşık yapılar doğru geliştiklerini belirtir.

- İnsan topluluklarının yalın ve homojen ilkel kabile gruplarından gelişmiş ve farklılaşmış modern sosyal sistemlere doğru evrimleştiklerini öne sürer.
- Toplumsal düzen ve istikrar tıpkı doğadaki gibi doğal bir denge gerektirir.
- Toplumsal evrimin temel dinamiği olarak özellikle nüfus gelişiminin yarattığı baskıları görür.
- Liberal Kapitalist bir toplum anlayışını savunur.

KLASİK DÖNEM TOPLUM TEORİLERİ

- Marx – Durkheim : Yapısalcı
- Weber ve Simmel : Bireysel Eylem Temelli

Karl Marx :

- Toplumu bir organizmadan daha çok kompleks bir düzenleme olarak görür.
- İlk olarak Toplumu bir sosyal yapı ve sistem, sınıfları toplumsal kurumlar kültürel değerler vs gibi karşılıklı ilişkili parçalara sahip şeyler olarak görür

Emile Durkheim :

- Pozitivist bir yaklaşıma sahiptir. İşlevsel bir toplum teorisi geliştirir
- Toplum bağımsız bir parçalar sisteminden oluşan diğer organizmalar gibi işler
- Toplum kavramını toplumsal olgular kavramı üzerinde tanımlayan ve çoğu kez iki kavramı aynı anlamda kullanır. Sosyolojinin felsefeden bağımsız ayrı bir bilim kimliği kazanması için konusunu toplumsal olgularla sınırlandırması gerektiğini düşünür.
- Toplumsal olguyu (toplumu) bireye dışsal olan ve onu kontrol altında tutan zorlayıcı güce sahip eylem, düşünme ve hissetme biçimleri olarak tanımlar.
- İnsanın istekleri sınırsız ve doyurulması imkansız olduğu için, bir toplumsal düzen veya uygarlık biçimi var olabilmek için bunları kontrol altına almak zorundadır.
- Devlet görevlilerinin rolü doktorunkine benzetmesi vardır.
- Durkheimin toplum anlayışında 3 ilkeye rastlanır. Bunlar işlevselci ilke , Organizmacı ilke, Evrimci ilke dir.

Max Weber :

- Sanayi toplumlarının temel özelliklerini rasyonelleşme eğilimi yani mantıklı rasyonel ve hesaplı düşünce eylem ve planlama biçimlerini gelişimi olduğunu öne sürer.
- Modern toplumun temelini hukuki otorite oluşturur.

- Özgürlükçü demokrasiye inanır fakat doğrudan demokrasi yi veya halk iradesi düşüncesini tamamen reddeder.
- Modern toplumu geçmişteki toplumlardan ayıran temel dinamik ve temel bir özellikli rasyonalitedir.
- Birey ve toplum ilişkisinin açıklanmasında beklenmedik sonuçlar kavramı büyük bir öneme sahiptir.

Georg Simmel

- Sosyoloji disiplini için tek uygun konunun temel ve genel etkileşim biçimleri olduğunu öne sürer.
- Toplumu açıklamak için geometriden esinlenerek biçim ve içerik ayrımını geliştirmiştir.
- Duyguları ruhu gündelik hayat ve ilişkilerin ayrıntılarını yakalayan bir saf sosyoloji oluşturmaya çalışır.
- Bilinen her toplumda bizi bir adara tutan yani sosyalleştiren birçok farklı form vardır. Hiçbir formun olmadığı düşünüldüğünde toplum var olmayacaktır.

MODERN TOPLUM TEORİLERİ

Yapısalcılık :

- Yapısalcılığın en önemli temsilcilerinde biri Levi Straus dur.

Levi Straus :

- Bütün insan toplumlarında insan zihninin biyolojik ve kimyasal doğası gereği yani ilkeler temelinde işlendiğini öne sürer. Toplum sistematik özelliklere sahiptir. Yani hiçbir bütün diğerleri etkilemeden değişemeyecek bazı unsurlardan oluşur.

Saussure :

- Konuşmanın öznel konuşmayı mümkün kılan bir kurallar sistemi olan Dil in nesnel olduğunu bir sistem olarak dilin artzamanlı yani tarihsel değil , eşzamanlı yani belirli bir zamanda karşılıklı ilişkileri içinde kavranabileceğini ileri sürer.

İşlevselcilik :

- Bu hareketin öncüleri Genel toplumsal ihtiyaçlar kavramını kullanmışlardır.
- Erken dönem işlevselcilerden Malinowski toplumun psikolojik ve biyolojik özelliklere sahip bireylerden oluştuğunu kabul eder.
- Bir diğer Erken dönem işlevselcilerinden olan Raddiffle –Brown toplumun indirgenemez bir karmaşıklığa sahip olduğu onun alt düzeyde işleyen mekanizmalarla veya biyolojik mekanizmalarla

değil, toplumsal mekanizmalarla açıklanabileceğini ve psikolojik olgular toplamı olarak görülemeyeceğini öne sürer.

Yapısalcı işlevselcilik :

- Bu kuramın temel savunucu Talcott Parsons dur.
- Bir sistemin hangi düzeyde olursa olsun, varlığını sürdürebilmesi için dört temel ihtiyacı karşılanması gerektiği düşüncesini kodlarla açıklamıştır.
- AGIL (A : Adaptasyon G : Amaca ulaşma I : Bütünleşme L : Varlığını sürdürme olarak açıklanır.

Çatışma Teorisi :

- Bu teorisin kurucularından olan Ralf Dahrendorf , Toplumun konsessüs ve çatışma olmak üzere iki yüzü olduğunu vurgular. İşlevselciliğin toplumun bir yanıyla meşgul olduğu için toplumun eksik bir resmini sunduğunu belirtir. Sosyoloji yani çatışma ve konsessüs teorisi olarak iki kısım ayrılması gerektiğini öne sürer.
- Sosyal sistemlerin devamlılığında çatışmanın olumlu işlevlerini vurgulayan isim Lewis Coser dir.

MİKRO VEYA BİREYSEL ETKİLEŞİM TEMELLİ TOPLUM ANLAYIŞLARI

Herbert Mead :

- Sembolik etkileşimciliğin fikri ve bilimse temellerini attı.
- Toplum için zihin ve benliğin içinde olduğu toplumsal organizasyondan daha fazla bir şeyi ifade eder.

Herbert Blumer :

- Sembolik etkileşimcilik okulunun isim babasıdır.

Alfred Schutz :

- Fenemenolojik Sosyolojinin kurucusudur.
- Kendine, amaç olarak öznel yönelimlerin nesnel yapısının betimlemesini alır.

Harold Garfinkel :

- Etnometodoljinin Kurucusudur. Toplumsal dünyayı süregiden pratik bir icraat olarak görür. İnsanların rasyonel olduklarını ancak kendi hayatlarını sürdürmek için pratik akli yürütmeler e başvurduklarını düşünür. Ona göre toplumsal gerçeklik özneler arası bir meseledir.

Ünite değerlendirmesi

- Bütün Toplumsal Sözleşmelerin ortak özelliği Bir doğa durumu varsayımına dayanmasıdır.